

Чепов Олексій Олексійович,
здобувач Науково-дослідного інституту публічного права
e-mail: chepov231285@i.ua

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВ ФІЗИЧНИМИ ТА ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ У СТОЛИЦІ УКРАЇНИ – МІСТІ-ГЕРОЇ КИЄВІ

Стаття присвячена проблематиці особливостей проваджень щодо реалізації земельних прав, яка, поза всяким сумнівом має свої особливості, не зважаючи на те, що всі земельні відносини в Україні врегульовані в першу чергу, Земельним кодексом України. Автор звертає увагу, що земельні відносини є основою життя та благополуччя громадян України, основоположним засобом виробництва, необхідним для належної роботи усіх галузей господарства нашої країни. Відмічається подвійний правовий зміст реалізації права на землю як набуття майнового права і як адміністративна послуга з процесуальної точки зору. Роль органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади столиці, у даних правовідносинах, зводиться до надання публічних, державних послуг для задоволення потреб фізичних та юридичних осіб у земельних питаннях. Автором проводиться детальний огляд існуючих класифікацій таких адміністративних послуг, що в цілому, виконуючись послідовно у передбаченому нормативно-правовими актами, представляють собою відповідне адміністративне провадження. Наголошується, що проблемою залишається корупційне перевищення службових повноважень під час формування та подальшого розпорядження земельними ділянками. Вирішення проблеми автор вбачає у вдосконаленні і деталізації відповідних адміністративних проваджень.

Ключові слова: адміністративні провадження, адміністративні послуги, реалізація земельних прав.

Chepov O. ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS REGARDING THE IMPLEMENTATION OF LAND RIGHTS BY INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES IN THE CAPITAL OF UKRAINE - THE HERO CITY OF KYIV

The article is devoted to the issue of peculiarities of proceedings on the implementation of land rights, which, without a doubt, has its own peculiarities, despite the fact that all land relations in Ukraine are regulated primarily by the Land Code of Ukraine. The author draws attention to the fact that land relations are the basis of life and well-being of the citizens of Ukraine, a fundamental means of production necessary for the proper functioning of all sectors of the economy of our country. There is a double legal content of the implementation of the right to land as the acquisition of property rights and as an administrative service from a procedural point of view. The role of local governments and state executive bodies of the capital, in these legal relations, is to provide public, public services to meet the needs of individuals and legal entities in land matters. The author conducts a detailed review of the existing classifications of such administrative services, which in general, performed consistently in the regulations provided for, constitute the relevant administrative proceedings. It is emphasized that the problem remains the corruption of official authority during the formation and subsequent disposal of land. The author sees the solution to the problem in improving and detailing the relevant administrative proceedings.

Key words: administrative proceedings, administrative services, realization of land rights.

Постановка проблеми. Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави [1, ст.14].

Виходячи із наведеного змісту конституційного положення, земельні відносини можна вважати основою життя та благополуччя громадян України, основоположним засобом виробництва, необхідним для належної роботи усіх галузей господарства нашої країни.

Особлива, і, напевно, найбільша увага прикута до земельних відносин у столиці України. І саме тут земельні права можуть зазнавати численних порушень через особливо значну цінність земельних ділянок, як функціональну так і банально грошову вартість, що перетворює їх в бажаний майновий актив. І саме ту необхідно досліджувати проблему реалізації земельних прав в розрізі спеціальних нормативно-правових актів і процедур, які повинні удосконалювати рівень захисту прав і водночас не створювати зайвих, у порівнянні з Земельним кодексом, адміністративних бар'єрів і не звужувати прав фізичних та юридичних осіб на землю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання земельних проваджень, місця і ролі в них органів державної влади і місцевого самоврядування, адміністративних послуг в земельній сфері досліджувались фахівцями з різних галузей права, зокрема, такими, як Д. Бусуйок [2,3], Є.Гладкова [4], О. Дрозд [5], О.Задихайло [6], Н. Козаченко [7], Є. Легеза [8], М. Острах [9], В. Тимошук [10] та багатьма іншими. Втім процедурні аспекти реалізації земельних прав саме у столиці України заслуговують на сфокусовану увагу дослідників.

Мета статті – дослідити особливості механізму реалізації земельних прав у столиці України через призму адміністративних проваджень та надати пропозиції щодо їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом всього існування людства, земельні відносини відіграють одне з найважливіших місць у житті суспільства. Це викликано унікальними властивостями земельних ресурсів: невідтворюваність, фізична непереміщуваність та незношуваність за умови ефективного використання.

Земельні відносини за своєю суттю визначають за фізичними та юридичними особами встановлене коло земельних прав, реалізація яких відбувається не без участі відповідних виконавчих органів влади й органів

місцевого самоврядування.

Органи управління земельними ресурсами взаємодіють з громадянами і організаціями через центри надання адміністративних послуг, які були створені при місцевих державних адміністраціях, а також при органах місцевого самоврядування [11].

Конституційний Суд України у справі за конституційним поданням Вищого адміністративного суду України щодо офіційного тлумачення положень Конституції України [1, ст.143 ч.1], пунктів «а», «б», «в», «г» статті 12 Земельного кодексу України [12], п. 1 ч. 1 статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України [13] вирішив, що положення пунктів «а», «б», «в», «г» статті 12 Земельного кодексу України [12] у частині повноважень сільських, селищних, міських рад відповідно до цього Кодексу вирішувати питання розпорядження землями територіальних громад, передачі земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб, надання земельних ділянок у користування із земель комунальної власності, вилучення земельних ділянок із земель комунальної власності треба розуміти так, що при вирішенні таких питань ці ради діють як суб'єкти владних повноважень.

Адміністративні провадження щодо набуття та здійснення земельних прав фізичних та юридичних осіб у столиці України місті-герої Києві полягають у їх взаємодії з органами місцевого самоврядування та державної виконавчої влади столиці із вирішення відповідних питань, згідно норм чинного законодавства.

Роль органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади столиці, у даних правовідносинах, зводиться до надання публічних, державних послуг для задоволення потреб фізичних та юридичних осіб у земельних питаннях.

На сьогодні в адміністративно-правовій науці діяльність органів виконавчої влади щодо прийняття адміністративних актів, у тому числі і надання адміністративних послуг, розглядається переважно в структурі адміністративного процесу в його широкому розумінні.

Варто, перед детальним аналізом адміністративного провадження щодо набуття та здійснення земельних прав фізичних та юридичних осіб у столиці України місті-герої Києві, з'ясування зміст поняття «адміністративний процес», а також його співвідношення з категоріями «адміністративна послуга», «адміністративне провадження». Це дасть змогу чіткіше окреслити зв'язок провадження з надання адміністративних послуг органами влади з вищевказаними категоріями, визначити його місце в адміністративних відносинах.

Адміністративний процес – правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства [13].

У проекті Адміністративно-процедурного кодексу передбачено, що під адміністративною (управлінською) послугою розуміється результат діяльності уповноваженого суб'єкта, що відповідно до закону забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їх заявою (видача дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрації тощо); а адміністративне провадження з розгляду та вирішення індивідуальної адміністративної справи - сукупність послідовно здійснюваних уповноваженим суб'єктом процедурних дій і пов'язаних з цим процедурних рішень з розгляду та вирішення індивідуальної адміністративної справи, що завершується прийняттям адміністративного акта і зверненням його до виконання [14].

Деякі фахівці адміністративної галузі права, прийняття адміністративних актів, зокрема, й провадження з надання адміністративних послуг, відносять до структури адміністративної процедури.

При цьому під адміністративною процедурою розуміється установлений законом (офіційно) порядок розгляду та вирішення адміністративних справ, спрямований на прийняття адміністративного акта або укладення адміністративного договору [8, с. 121].

Адміністративна процедура й адміністративний процес є самостійними гарантіями захисту прав і законних інтересів приватних осіб [10, с. 58-59].

Тому, з наведених суджень можна дійти висновку, що провадження з надання адміністративних послуг органами виконавчої влади потрібно розглядати в межах адміністративно-процедурної діяльності, а не в межах адміністративного процесу, адже результатом їх діяльності є, як правило, прийняття або видання адміністративного акта.

Ознаки провадження з надання публічних послуг: регламентація нормами адміністративного права; процесуальний характер діяльності уповноважених органів і посадових осіб органів виконавчої влади; ініціативність (надаються за заявою осіб); наявність низки стадій, які мають часові, змістові та процедурні особливості; формальне закріплення результатів процедури в письмовій формі у вигляді індивідуального правового акта.

Провадження з надання адміністративних послуг органами виконавчої влади - це врегульований адміністративно-правовими нормами порядок діяльності органів виконавчої влади щодо розгляду заяви фізичної або юридичної особи про видання адміністративного акта (дозволу, ліцензії, реєстрації, сертифіката тощо), спрямованого на забезпечення її прав і законних інтересів або виконання особою визначених законом обов'язків [9, с. 275].

Адміністративні послуги як різновид публічних послуг, надаються державними органами влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, що перебувають в їх управлінні.

Адміністративна послуга - результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав або обов'язків такої особи відповідно до закону [11, ст.1].

Дане визначення акцентує увагу на владно-розпорядчих засадах адміністративних послуг, процедура отримання яких відбувається на виконавчо-зобов'язальних засадах, коли зацікавлені фізичні та юридичні особи посідають підпорядковану, залежну позицію стосовно органів влади.

У науковому колі є своє бачення даного визначення, яке виражається у тому, що під адміністративною послугою слід розуміти публічно-сервісну діяльність адміністративного органу, метою якої є забезпечення необхідних умов для реалізації суб'єктивних прав та інтересів, що охороняються законом, або на виконання визначених законом обов'язків фізичної або юридичної особи, що здійснюється за заявою цих осіб і офіційним результатом якої є адміністративний акт відповідного органу [6, с. 383].

Як бачимо із наведеної інформації, у здійсненні адміністративних проваджень такого роду, проглядається владний характер уповноважених суб'єктів, що завершується прийняттям відповідного нормативного акта локальної дії.

Адміністративна послуга як форма сервісної діяльності публічної адміністрації, здійснюється у визначеному законодавством порядку, мета якої полягає у забезпеченні необхідних умов для належної реалізації суб'єктивних прав та інтересів, які охороняються законом, виконання обов'язків особи, що здійснюється за заявою такої особи, результатом якої є прийняття адміністративного акту [5, с. 51].

Що стосується земельних адміністративних послуг, то відповідно до норм чинного законодавства та теорії адміністративного права, науковці виділяють такі основні їх ознаки:

- суб'єктами звернення є фізичні або юридичні особи;
- адміністративні послуги такого виду пов'язані із забезпеченням умов для реалізації суб'єктивних прав на землю конкретної особи;
- надаються адміністративними органами шляхом реалізації їх владних повноважень;
- земельні адміністративні послуги можна одержати тільки в певному адміністративному органі, уповноваженому їх надавати;
- результат земельної адміністративної послуги - адміністративний акт у формі рішення щодо передачі земельної ділянки у власність або дія адміністративного органу у вигляді державної реєстрації прав на землю зацікавленого суб'єкта [2, с. 189].

Дехто розглядає земельні адміністративні послуги як частину земельних державних та муніципальних послуг, які надаються органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також іншими уповноваженими особами [4, с. 77].

Можна узагальнити, що всі ці судження мало чим відрізняються та мають багато спільних ознак щодо характеристики адміністративних послуг у сфері земельних відносин, та акцентують увагу на їх невід'ємній владній складовій, як обов'язкового законодавчо уповноваженого елемента.

Види земельних адміністративних послуг: державна реєстрація прав на землю та їх обтяжень; державна експертиза землепорядної документації; ліцензування на проведення землеоцінних робіт, землеустрою та земельних торгів; агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення; надання кваліфікаційних свідоцтв; сільськогосподарські дорадчі послуги [3, с. 85].

Однією з вдалих класифікацій земельних адміністративних послуг є їх поділ на:

- консультативно-дорадчі: це результат діяльності посадових осіб державних та муніципальних органів, що має за мету задоволення звернень фізичних та юридичних осіб щодо реалізації прав на землю, вирішення земельних спорів, отримання роз'яснень чинного земельного законодавства тощо.

- проектно-технічні: результат професійної діяльності суб'єктів господарювання, які отримали у встановленому законодавством порядку ліцензії Державного агентства земельних ресурсів України [15], які виконують необхідні роботи з оцінювання земель та землеустрою, спрямовані на виготовлення технічної, проектної та іншої документації.

- контрольно-правові: результат професійної діяльності посадових осіб органів у сфері контролю за використанням та охороною земель, спрямований на захист прав власників землі та землекористувачів та на відшкодування останнім заподіяної шкоди внаслідок порушень чинного земельного законодавства сторонніми особами.

- дозвільні: результат діяльності посадових осіб органів виконавчої влади, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері регулювання земельних відносин та здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель. Результатом діяльності є видача документів дозвільного характеру відповідно до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» [16; 7, с. 241].

Щодо адміністративних проваджень, які стосуються набуття та здійснення земельних прав фізичних та юридичних осіб у столиці України місті-герої Києві, то відповідно до рішення Київської міської ради «Про затвердження Порядку набуття прав на землю із земель комунальної власності у місті Києві» [17], то вони мають місце, при реалізації такого роду прав зацікавлених суб'єктів, як подача заяви чи клопотання:

- про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки;
- заява на розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), технічної документації із землеустрою щодо поділу та об'єднання

земельних ділянок, технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту;

- клопотання про поновлення договору оренди земельної ділянки.

Даний Порядок містить вичерпний перелік документів, які необхідно надати разом із заявою по конкретному питанні зацікавленим суб'єктом. Великою прерогативою рішення Київської міської ради, яка затвердила вищезгаданий Порядок, є передбачена ним заборона вимагати будь-які інші документи, зокрема, матеріали і документи для підтвердження інформації, яка міститься в містобудівному кадастрі, міському і державному земельному кадастрі і повинна надаватися Департаментом земельних ресурсів самостійно і безкоштовно [18].

Також від заявника не вимагається надання архівних рішень минулих років щодо відведення землі або згода попередніх користувачів земельної ділянки, за умови, що надані документи підтверджують перехід права власності на об'єкт нерухомості, який розташований на ділянці.

Згаданий порядок набуття прав на землю із земель комунальної власності у місті Києві, розроблено з метою врегулювання процедури реалізації прав на землю фізичними та юридичними особами із земель комунальної власності територіальної громади міста Києва.

Зацікавлена особа звертається до Київської міської ради через приймальню Київської міської ради із земельних питань, яка підконтрольна Департаменту земельних ресурсів [18], з відповідним клопотанням, до якого додаються документи, визначені конкретно для кожного виду документації із землеустрою, в яких вона зацікавлена.

Приймальня Київської міської ради з земельних питань аналізує матеріали клопотання у частині їх повноти, що визначена у Порядку [17] та за результатами такого аналізу, пояснює зацікавленій особі необхідність подання додаткових документів, якщо в цьому є необхідність, або реєструє клопотання.

Після цього згаданою приймальною направляється запит до Департаменту містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради [19] щодо отримання витягу з містобудівного кадастру та невідкладно, не пізніше наступного робочого дня, передає матеріали клопотання до Департаменту земельних ресурсів [18].

Департамент земельних ресурсів [18], керуючись даними міського земельного кадастру [20], містобудівного кадастру та Державного земельного кадастру [21], аналізує подані матеріали клопотання на відповідність меж земельної ділянки, її заявленого функціонального призначення даним містобудівного кадастру та готує проект рішення Київської міської ради про надання дозволу (проект рішення Київської міської ради про відмову у наданні дозволу) на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, який передає до секретаріату Київської міської ради у порядку, встановленому Регламентом Київської міської ради.

Проект рішення Київської міської ради про надання дозволу (проект рішення Київської міської ради про відмову у наданні дозволу) на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки погоджується та приймається у порядку, встановленому Регламентом Київської міської ради.

Рішення Київської міської ради про надання дозволу (проект рішення Київської міської ради про відмову у наданні дозволу) на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки передається у встановленому порядку до приймальні Київської міської ради із земельних питань для внесення інформації до міського земельного кадастру та видається під час звернення зацікавленій особі або уповноваженому нею представнику разом із матеріалами справи-клопотання для розробки проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки.

Заяви на розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту, технічної документації із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок, а також заяви про надання згоди на відновлення меж земельної ділянки та на поділ чи об'єднання земельних ділянок, передаються приймальною Київської міської ради з земельних питань до секретаріату Київської міської ради для підготовки резолюції Київського міського голови або заступника міського голови - секретаря Київської міської ради. Після цього видає зацікавленій особі або уповноваженому нею представнику під час звернення резолюцію Київського міського голови або заступника міського голови - секретаря Київської міської ради до цих заяв та матеріали для розроблення технічної документації із землеустрою.

Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки розробляється на підставі рішення Київської міської ради про надання дозволу на його розроблення або без такого дозволу у разі якщо зацікавленою особою відповідно до законодавства та Порядку [18] набуто право замовити розроблення документації із землеустрою без надання такого дозволу, крім випадку, коли право на земельну ділянку підлягає набуттю на конкурентних засадах (земельних торгах).

Документація із землеустрою погоджується в порядку та органами, встановленими Земельним кодексом України [12, ст.186, 186 - 1] та у випадках, визначених Законом України «Про державну експертизу землевпорядної документації» [23], подається для проведення державної експертизи землевпорядної документації.

Документація із землеустрою подається до територіального органу центрального органу виконавчої

влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин у місті Києві, для державної реєстрації земельної ділянки відповідно до Закону України «Про Державний земельний кадастр» [21].

Після державної реєстрації земельної ділянки, тобто, внесення відповідних відомостей до Державного земельного кадастру про документацію із землеустрою [21], зацікавлена особа з метою прийняття Київською міською радою відповідного рішення щодо розпорядження земельною ділянкою звертається в установленому порядку до центру надання адміністративних послуг з заявою на отримання адміністративної послуги.

До заяви на отримання адміністративної послуги додаються:

- у разі передачі (надання) земельної ділянки на підставі проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки: оригінал проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з матеріалами його погодження; витяг з Державного земельного кадастру (у разі формування земельної ділянки) [21]; позитивний висновок державної експертизи землевпорядної документації - у разі необхідності здійснення обов'язкової державної експертизи землевпорядної документації згідно із законодавством;

- у разі надання земельної ділянки в користування (у власність) на підставі технічної документації із землеустрою: оригінал технічної документації із землеустрою; оригінал проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, на підставі якого здійснювалось формування земельної ділянки;

- у разі надання в користування земельної ділянки, зареєстрованої в Державному земельному кадастрі відповідно до Закону України «Про Державний земельний кадастр» [21], право комунальної власності на яку зареєстровано у встановленому порядку, без зміни її меж та цільового призначення: посвідчені в установленому порядку копії документів щодо правового статусу об'єктів нерухомого майна, розташованих на земельній ділянці; витяг з Державного земельного кадастру [21]; нотаріально посвідчена письмова згода землекористувача на припинення права користування земельною ділянкою, у разі ненадання чи відмови у наданні такої згоди - рішення суду про вирішення цього питання, окрім випадків, передбачених Законом України «Про оренду землі» [24, ст.31], а також згода на розірвання договору оренди земельної ділянки та інше;

- у разі подання технічної документації із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок та технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель: оригінал технічної документації із землеустрою; витяг з Державного земельного кадастру [21].

Адміністратор центру надання адміністративних послуг передає заяву з доданими до неї документами до приймальної Київської міської ради з земельних питань, яка формує кадастрову справу, присвоює їй реєстраційний номер та надсилає разом з доданими до неї документами до Департаменту земельних ресурсів для:

- підготовки висновку щодо надання в установленому законом порядку земельної ділянки відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [25, ст.33];

- занесення відповідної інформації до міського земельного кадастру;

- підготовки проекту рішення Київської міської ради про передачу (надання) земельної ділянки в користування (у власність) або про відмову у передачі (наданні) земельної ділянки в користування (у власність);

- підготовки пояснювальної записки до проекту рішення Київської міської ради про передачу (надання) земельної ділянки в користування (у власність) або про відмову у передачі (наданні) земельної ділянки в користування (у власність).

Рішення Київської міської ради, прийняте за результатами розгляду заяви про отримання адміністративної послуги, передається секретаріатом Київської міської ради адміністратору Центру надання адміністративних послуг для видачі зацікавленій особі або уповноваженому нею представнику, а засвідчені копії такого рішення надсилаються секретаріатом Київської міської ради до Департаменту земельних ресурсів [18], Департаменту містобудування та архітектури [19] та територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин у місті Києві.

З моменту державної реєстрації у встановленому законом порядку відповідних прав щодо визначеної земельної ділянки, припиняються адміністративні відносини між відповідним органом місцевого самоврядування та фізичною чи юридичною особою, якій передано земельну ділянку на відповідних підставах, та виникають приватноправові відносини, що характеризуються рівністю учасників.

Що стосується процедури поділу земельної ділянки, що належить заявнику на правах оренди, то згідно Порядку, для цього потрібне відповідне рішення сесії Київської міської ради, резолюція секретаря представницького органу територіальної громади міста Києва та висновки Департаменту земельних ресурсів [18].

У правовідносин оренди Порядком передбачено можливість автоматичної пролонгації договору оренди [17]. Для цього орендар повинен надсилати лист-повідомлення про продовження терміну договору і, якщо протягом місяця після закінчення терміну оренди не отримує відмову від Київської міської ради, договір буде вважатися відновленим на той самий строк і на тих же умовах, що і попередній.

Підставою для укладення додаткової угоди за таким договором оренди є позитивний висновок постійної комісії Київської міської ради з питань містобудування, архітектури та землекористування [19].

Висновки. Загалом, у контексті розгляду адміністративних проваджень щодо набуття та здійснення земельних прав фізичних та юридичних осіб у столиці України місті-герої Києві, варто зазначити про необхідність чіткого визначення їх сутності та видів, виявлення кола проблем, пов'язаних з процесом їх отримання, вироблення стандартів щодо надання доступних, якісних та прозорих адміністративних послуг.

Здійснення цих важливих кроків є необхідною умовою запровадження якісного правового регулювання в цій сфері суспільних відносин.

Проблемою у сфері набуття та здійснення земельних прав фізичних та юридичних осіб у місті-герої Києві залишається корупційне перевищення службових повноважень під час формування та подальшого розпорядження земельними ділянками, наслідком чого є перерозподіл власності, збагачення окремих груп осіб за рахунок земельного фонду столиці.

Одним із способів запобігання та протидії корупції у сфері земельних відносин столиці, є запровадження сервісного підходу до сутності державних послуг, пов'язаного із створенням різносторонніх зв'язків, що дозволять громадянам брати активну участь у здійсненні влади.

Актуальними завдання державного реформування лишаються впровадження сервісних моделей відносин між суспільством та державою, що передбачає наближення останньої до реальних потреб фізичних або юридичних осіб, суттєве підвищення якості обслуговування населення та спрощення адміністративних процедур за допомогою використання сучасних форм адміністрування у відповідних правовідносинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Бусуйок Д. В. Поняття, зміст та види земельних адміністративних послуг. *Часопис Київ. ун-ту права*. 2009. № 3. С. 188 - 194.
3. Бусуйок Д. В. Правове регулювання управлінських і сервісних відносин у сфері використання та охорони земель - актуальні напрями удосконалення правового регулювання земельних відносин. *Вісн. НАН України*. 2014. № 4.С. 84 - 88.
4. Гладкова Є. О. Адміністративно-правове регулювання земельних відносин в Україні: стан та перспективи розвитку. *Європейські перспективи*. 2014. № 6. С. 74 - 80.
5. Дрозд О. Ю. Безконтактні адміністративні послуги державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру: питання теорії та практики: монографія / О. Ю. Дрозд, О. В. Левченко ; НДІ публ. права. Київ, 2016. 199 с.
6. Задохайло О. А. Правове регулювання надання адміністративних послуг в Україні. *Форум права*. 2011. № 1. С. 379 - 384.
7. Козаченко Н. М. Система надання публічних послуг у сфері земельних відносин в Україні: становлення та трансформації. *Держ. управління та місцеве самоврядування*. 2012. Вип. 4(15). С. 236 - 243.
8. Легеза Є. О. Поняття процедури надання адміністративних послуг міліцією громадської безпеки. *Науковий вісник Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ: зб. наук. праць*. 2011. № 3 (55). С. 116-122.
9. Острах М. Б. Щодо визначення провадження з надання адміністративних послуг органами виконавчої влади. *Науковий вісник Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ: зб. наук. праць*. 2012. Спецвипуск № 2. С. 270-275.
10. Тимошук В. П. Процедура прийняття адміністративних актів: питання правового регулювання: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. К., 2009. 214 с.
11. Про адміністративні послуги. Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32, ст.409.
12. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27.
13. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст.446.
14. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. // URL: https://minjust.gov.ua/m/str_2734.
15. Про Державне агентство земельних ресурсів. Указ Президента України від 08.04.2011 № 445/2011.
16. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності. Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 48, ст.483.
17. Про затвердження Порядку набуття прав на землю із земель комунальної власності у місті Києві. Рішення Київської міської ради від 20 квітня 2017 року N 241/2463. URL: http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/l_docki2.
18. Про затвердження Положення про Департамент земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Рішення Київської міської ради від 19 грудня 2002 року N 182/342. Із відповідними змінами станом на 10 березня 2016 року N 144/144. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MR020568>.
19. Про внесення змін до Положення про Департамент містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Розпорядження виконавчого органу Київської міської ради від 29.12.2014 №1550. URL: <https://kga.gov.ua/images/files>.
20. Про ведення міського земельного кадастру. Рішення Київської міської ради від 18 квітня 2013 року N 194/9251. // URL: <http://kmr.ligazakon.ua>.
21. Про державний земельний кадастр. Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 8, ст.61.
22. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27.

23. Про державну експертизу земельпорядної документації. Закон України від 17.06.2004 № 1808-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 38, ст.471.

24. Про оренду землі. Закон України від 06.10.1998 № 161-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 46-47, ст.280.

25. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170.

REFERENCES:

1. Konstyutsiia Ukraine. [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> [in Ukrainian].

2. Busuiok, D. V. (2009). Poniattia, zmist ta vydy zemelnykh administratyvnykh posluh. [The concept, content and types of land administrative services]. *Chasopys Kyiv. un-tu prava*, 3, 188 – 194 [in Ukrainian].

3. Busuiok, D. V. (2014). Pravove rehuliuвання upravlynskykh i servisnykh vidnosyn u sferi vykorystannia ta okhorony zemel - aktualni napriamy udoskonalennia pravovoho rehuliuвання zemelnykh vidnosyn. [Legal regulation of management and service relations in the field of land use and protection - current areas of improvement of legal regulation of land relations]. *Visn. NAN Ukrainy*, 4, 84 - 88. [in Ukrainian].

4. Hladkova, Ye. O. (2014). Administratyvno-pravove rehuliuвання zemelnykh vidnosyn v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku. [Administrative and legal regulation of land relations in Ukraine: status and prospects of development]. *Yevropeiski perspektyvy*, 6, 74 - 80. [in Ukrainian].

5. Drozd, O. Yu. (2016). Bezkontaktni administratyvni posluhy derzhavnoi sluzhby Ukrainy z pytan heodezii, kartohrafiï ta kadastru: pytannia teorii ta praktyky: monohrafiia. [Research Institute of Publ. rights]. Kyiv: NDI publ. prava[in Ukrainian].

6. Zadykhailo, O. A. (2011). Pravove rehuliuвання nadannia administratyvnykh posluh v Ukraini. [Legal regulation of administrative services in Ukraine]. *Forum prava*, 1, 379 - 384. [in Ukrainian].

7. Kozachenko, N. M. (2012). Systema nadannia publichnykh posluh u sferi zemelnykh vidnosyn v Ukraini: stanovlennia ta transformatsii. [The system of public services in the field of land relations in Ukraine: formation and transformation]. *Derzh. upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, 4(15), 236 - 243. [in Ukrainian].

8. Leheza, Ye. O. (2011). Poniattia protsedury nadannia administratyvnykh posluh militsiïeu hromadskoi bezpeky. [The concept of the procedure for providing administrative services by the public security police]. *Naukovyi visnyk Dniprop. derzh. un-tu vnutr. sprav: zb. nauk. prats*, 3 (55), 116-122. [in Ukrainian].

9. Ostrakh, M. B. (2012). Shchodo vyznachennia provadzhennia z nadannia administratyvnykh posluh orhanamy vykonavchoi vlady. [On the definition of proceedings for the provision of administrative services by the executive authorities]. *Naukovyi visnyk Dniprop. derzh. un-tu vnutr. sprav: zb. nauk. prats*, 2, 270-275. [in Ukrainian].

10. Tymoshchuk, V. P. (2009). Protsedura pryiniattia administratyvnykh aktiv: pytannia pravovoho rehuliuвання. [Procedure for adopting administrative acts: issues of legal regulation]. Candidate's thesis. K. [in Ukrainian].

11. Zakon Ukrainy Pro administratyvni posluhy № 5203-VI. [Law of Ukraine About administrative services № 5203-VI]. (2012, September 06). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, 32, 409. [in Ukrainian].

12. Zemelnyi Kodeks Ukrainy. [Land Code of Ukraine]. (2001, October 25). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 3-4, 27. [in Ukrainian].

13. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. [Code of Administrative Procedure of Ukraine]. (2005, July 06). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 35-36, 37 [in Ukrainian].

14. Proekt Administratyvno-protsedurnoho kodeksu Ukrainy. [Draft Administrative Procedure Code of Ukraine]. Ofitsiyni sait Ministerstva yustytisii Ukrainy. Retrieved from: https://minjust.gov.ua/m/str_2734. [in Ukrainian].

15. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Derzhavne ahentstvo zemelnykh resursiv № 445/2011. [Decree of the President of Ukraine About the State Agency of Land Resources № 445/2011]. (2011, April 08).. [in Ukrainian].

16. Zakon Ukrainy Pro dozvilnu systemu u sferi hospodarskoi diialnosti № 2806-IV. [Law of Ukraine On the permit system in the field of economic activity № 2806-IV]. (2005, September 06). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 48, 483. [in Ukrainian].

17. Pro zatverdzhennia Poriadku nabuttia prav na zemliu iz zemel komunalnoi vlasnosti u misti Kyievi. Rishennia Kyivskoi miskoi rady N 241/2463. [On approval of the Procedure for acquiring land rights from communal lands in the city of Kyiv. Decision of the Kyiv City Council N 241/2463]. (2017, April 20). Retrieved from: http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2. [in Ukrainian].

18. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Departament zemelnykh resursiv vykonavchoho orhanu Kyivskoi miskoi rady (Kyivskoi miskoi derzhavnoi administratsii). Rishennia Kyivskoi miskoi rady vid 19 hrudnia 2002 roku N 182/342. [On approval of the Regulations on the Department of Land Resources of the executive body of the Kyiv City Council (Kyiv City State Administration). Decision of the Kyiv City Council N 182/342]. (2002, December 19). Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MR020568>. [in Ukrainian].

19. Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro Departament mistobuduvannia ta arkhitektury vykonavchoho orhanu Kyivskoi miskoi rady (Kyivskoi miskoi derzhavnoi administratsii). Rozporiadzhennia vykonavchoho orhanu Kyivskoi miskoi rady №1550. [On amendments to the Regulations on the Department of Urban Planning and Architecture of the executive body of the Kyiv City Council (Kyiv City State Administration). Order of the executive body of the Kyiv

City Council №1550]. (2014, December 29) Retrieved from: <https://kga.gov.ua/images/files>. [in Ukrainian].

20. Pro vedennia miskoho zemelnoho kadastru. Rishennia Kyivskoi miskoi rady N 194/9251. [n maintaining the city land cadastre. Decision of the Kyiv City Council of April 18, 2013 N 194/9251]. (2013, April 18). Retrieved from: <http://kmr.ligazakon.ua>. [in Ukrainian].

21. Zakon Ukrainy Pro derzhavnyi zemelnyi kadastr № 3613-VI. [About the state land cadastre. Law of Ukraine № 3613-VI]. (2011, July 07). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 8, 61. [in Ukrainian].

22. Zemelnyi Kodeks Ukrainy № 2768-III. [Land Code of Ukraine № 2768-III]. (2001, October 25). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 3-4, 27. [in Ukrainian].

23. Zakon Ukrainy Pro derzhavnu ekspertyzu zemlevporiadnoi dokumentatsii № 1808-IV. [Law of Ukraine About the state examination of the land management documentation № 1808-I]. (2004, June 17). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 38, 471. [in Ukrainian].

24. Zakon Ukrainy Pro orendu zemli № 161-XIV. [Law of Ukraine On land lease № 161-XIV]. (1998, October 06). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 46-47, 280. [in Ukrainian].

25. Zakon Ukrainy Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini № 280/97-VR. [Law of Ukraine On local self-government in Ukraine № 280/97-BP]. (1997, May 21). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 24, 170. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 15.10.2019

УДК 347.45/.47: 342.951:351.82

Шутяк Дмитро Сергійович

головний державний інспектор відділу дистанційного супроводження
спецпідготовки департаменту спеціалізованої підготовки
та кінологічного забезпечення Держмитслужби

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗМІСТ ТА ВИДИ МИТНИХ ПОСЕРЕДНИЦЬКИХ ПОСЛУГ

В статті досліджують особливості цивільно-правового регулювання відносин митного посередництва. Визначено характерні риси, що відрізняють митне посередництво від подібних інститутів в інших сферах господарювання (локальність митної посередницької діяльності; особливий суб'єктний склад посередників; здійснення митних операцій, що включають юридичні та фактичні дії; надання послуг щодо товарів і транспортних засобів, що мають особливий економічний статус перебування під митним контролем, який обмежує їх вільний обіг; надання митних посередницьких послуг на оплатній основі і в умовах конкуренції; підприємницький характер зобов'язань у сфері митного посередництва.

Обґрунтовується позиція, що правовідносини, що встановлюються між митними органами та учасниками зовнішньоекономічної діяльності за допомогою участі третьої особи, є видом господарського зобов'язального правовідношення – правовідношення з надання посередницьких послуг. В межах митних правовідносин договори цивільно-правового характеру необхідно розглядати як специфічний спосіб впливу держави на цю сферу суспільних відносин. За допомогою участі митних посередників, між митними органами та учасниками зовнішньоекономічної діяльності встановлюються певні економічні і правові відносини.

В митній справі часто використовуються такі договори, як: договір комісії, договір доручення, агентський договір і багато інших. Таким чином, в митних правовідносинах зберігаються ті ж правові статуси сторін, що і в цивільних правовідносинах, лише сторонами виступають митний посередник і інша заінтересована особа.

Зважаючи на специфіку митних посередницьких відносин, варто визначити такі критерії класифікації митних посередників: за формою власності, за виконуваною господарсько-правовою функцією, за організаційно-правовою формою, за масштабами господарської діяльності. Крім того, діяльність митних посередників може бути класифікована залежно від функцій, які вони виконують.

Ключові слова: митне посередництво, митний брокер, митний перевізник, договір про надання послуг, договір купівлі-продажу, договір зберігання на товарному складі, зовнішньоекономічна діяльність.

Shutyak D. TO THE QUESTION ABOUT THE CONTENT AND TYPES OF CUSTOMS INTERMEDIARY SERVICES

The article examines the features of civil law regulation of customs *brokerage*. The characteristic features that distinguish customs brokerage from similar institutions in other areas of management (locality of customs brokerage; special subject composition of intermediaries; customs operations, including legal and factual actions; provision of services for goods and vehicles with special economic status of being under customs control, which restricts their free circulation, the provision of customs brokerage services on a paid basis and in conditions of competition, the entrepreneurial nature of obligations in the field of customs brokerage.

The position is substantiated that the legal relations established between the customs authorities and the participants of foreign economic activity with the participation of a third party are a type of economic binding legal relationship - the legal relationship for the provision of intermediary services.

Within the framework of customs legal relations, contracts of a civil law nature must be considered as a specific way of the state's influence on this sphere of public relations. With the participation of customs intermediaries, certain economic and legal